

Συρία: ισραηλινή εμπλοκή και χημικά όπλα

Βασίλης Γιαννακόπουλος, γεωστρατηγικός αναλυτής
www.geostrategy.gr
geostrategical@yahoo.gr

Για περισσότερα από δύο χρόνια, ο συριακός εμφύλιος διεξαγόταν μέσω αντιπροσώπων (αντικαθεστωτικές δυνάμεις, φανατικοί ισλαμιστές, Κούρδοι μαχητές, κυβερνητικές δυνάμεις, στρατιωτική πτέρυγα της Hezbollah, Φρουροί της Ιρανικής Επανάστασης, κτλ), οι οποίοι δρούσαν εντός της συριακής επικράτειας και υποστηρίζονταν από εξωτερικούς δρώντες (ΗΠΑ, Ρωσία, Ιράν, Τουρκία, αραβικές χώρες του Κόλπου, κτλ). Διεξάγονταν ένας πόλεμος φθοράς, που προκάλεσε περισσότερους από 70.000 νεκρούς και περίπου 1.500.000 πρόσφυγες. Εκ πρώτης όψεως, φαίνεται ότι οι πρόσφατες ισραηλινές αεροπορικές επιδρομές κατά συριακών στόχων δημιουργούν νέα δεδομένα, τόσο στις μελλοντικές εξελίξεις του συριακού εμφυλίου, όσο και στην περιφερειακή κατάσταση ασφάλειας.

Μετά την ισραηλινή εμπλοκή, προκειμένου να γίνει αντιληπτή η παρούσα κατάσταση σε περιφερειακό επίπεδο, θα πρέπει να απαντηθούν τρία ερωτήματα:

- ✓ «Οι πρόσφατες ισραηλινές αεροπορικές επιδρομές έχουν επηρεάσει σημαντικά το συριακό εμφύλιο;»
- ✓ «Θα προκαλέσουν την αντίδραση του συριακού καθεστώτος ή της Hezbollah;»
- ✓ «Θα συνεχισθούν οι ισραηλινές αεροπορικές επιδρομές;»

Στο πρώτο ερώτημα, η απάντηση είναι μάλλον αρνητική, καθότι μέχρι στιγμής δεν προκύπτουν στοιχεία που να καταδεικνύουν ότι προσβλήθηκαν χερσαίες συριακές δυνάμεις, οι οποίες συνιστούν την κύρια δύναμη του Assad κατά των αντικαθεστωτικών. Στο δεύτερο ερώτημα, μπορούμε να εκτιμήσουμε ότι ο Assad ή η στρατιωτική πτέρυγα της Hezbollah μάλλον δεν θα αντιδράσουν, εφόσον δεν διεξαχθεί και νέα ισραηλινή αεροπορική επίθεση. Αν αντιδράσουν, τότε θα προκληθεί και η εμπλοκή των Ηνωμένων Πολιτειών, οπότε η πλάστιγγα θα γείρει γρήγορα υπέρ των αντικαθεστωτικών και το μέλλον του Assad θα είναι αβέβαιο. Βέβαια, κανείς δεν μπορεί να αποκλείσει μια τρομοκρατική ενέργεια κατά εβραϊκών στόχων, εντός ή εκτός της περιοχής. Όσο για το τελευταίο ερώτημα, είναι σχεδόν σαφές ότι κάθε φορά που θα αναδύεται μια ασύμμετρη απειλή όπλων μαζικής καταστροφής κατά του εβραϊκού κράτους, οι ισραηλινές ένοπλες δυνάμεις θα αντιδρούν δυναμικά. Επομένως, είναι σχεδόν αδύνατο να καταλήξουμε σε ασφαλή συμπεράσματα, σχετικά με το ρόλο του Ισραήλ στις μελλοντικές εξελίξεις της συριακής κρίσης.

Για τις πρόσφατες αεροπορικές επιδρομές, οι Ισραηλινοί ισχυρίστηκαν ότι στοχοποίησαν θέσεις με βαλλιστικά βλήματα εδάφους-εδάφους Fateh-110 [1], τα οποία προορίζονταν να μεταφερθούν στη στρατιωτική πτέρυγα της Hezbollah στο Λίβανο. Κανείς όμως δεν μπορεί να επιβεβαιώσει ότι πράγματι αυτή ήταν η πραγματική αιτία και ότι δεν πρόκειται για μια σχεδιασμένη επιχείρηση, που στόχευε στην επιτάχυνση των εξελίξεων για την

πτώση του Assad. Εξάλλου, πολύς λόγος γίνεται τελευταία για το χημικό και βαλλιστικό οπλοστάσιο του Assad, το οποίο για τους υποστηρικτές των αντικαθεστωτικών συνιστά «κόκκινη γραμμή», που αν παραβιασθεί, πιθανόν να προκαλέσει εξωτερική στρατιωτική επέμβαση. Μάλιστα, κατ' αυτόν τον τρόπο θα υπερκερασθεί και το «τυπικό εμπόδιο» μιας σχετικής απόφασης από το Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ.

Η Ουάσιγκτον ανησυχεί ιδιαίτερα για το ενδεχόμενο της ευρείας χρήσης συριακών χημικών όπλων. Πρώτον, διότι είναι πιθανόν να στοχοποιηθούν χώρες, όπως το Ισραήλ και η Τουρκία, που συνιστούν στρατηγικούς εταίρους και μοχλούς εξυπηρέτησης των συμφερόντων των Ηνωμένων Πολιτειών στην περιοχή. Δεύτερον, μια εσκεμμένη ή τυχαία ευρεία χρήση συριακών χημικών όπλων θα δημιουργούσε τις προϋποθέσεις για τη διεξαγωγή μιας ΝΑΤΟϊκής επέμβασης κατά του καθεστώτος Assad. Μια επιλογή, που μέχρι σήμερα οι ΗΠΑ απέφευγαν για τους δικούς τους λόγους. Τρίτον, στη διάρκεια του συριακού εμφυλίου, είναι πιθανή η απόκτηση μέρους των χημικών όπλων από τους αντικαθεστωτικούς. Σε μια τέτοια περίπτωση, τα χημικά όπλα θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν στη διάρκεια της κρίσης, αλλά και αργότερα, από φανατικούς μουσουλμάνους εντός και εκτός της Συρίας. Τέταρτον, ο Bashar al-Assad δεν είναι απίθανο να περάσει ένα μέρος αυτών των όπλων στη στρατιωτική πτέρυγα της Hezbollah, γεγονός που θα επιδεινώσει ιδιαίτερα την περιφερειακή κατάσταση ασφάλειας και σχεδόν σίγουρα θα προκαλέσει ένα νέο γύρο εχθροπραξιών μεταξύ Ισραήλ και Hezbollah.

Αυτό που προκαλεί ιδιαίτερη εντύπωση, σχετικά με το θέμα της χρήσης χημικών όπλων στον εμφύλιο της Συρίας, είναι οι πρόσφατες δηλώσεις της Carla del Ponte, μέλους της ερευνητικής ομάδας του ΟΗΕ για τη Συρία, η οποία, στις 5 Μαΐου, δήλωσε στη Swiss-Italian TV: «Υπάρχουν ισχυρές ενδείξεις ότι οι αντάρτες της Συρίας χρησιμοποίησαν δηλητηριώδη αέρια». Μάλιστα, επικαλέσθηκε μαρτυρίες από επιζώντες σε νοσοκομεία έξω από τη Συρία, αλλά δεν έδωσε περαιτέρω λεπτομέρειες. Και προς αποφυγή παρεξηγήσεων, πρόσθεσε ότι «η χρήση χημικών όπλων πραγματοποιήθηκε από την πλευρά της αντιπολίτευσης, τους επαναστάτες, όχι από τη συριακή κυβέρνηση».[2] Όπως ήταν αναμενόμενο, η αμερικανική πλευρά αντέδρασε άμεσα, μέσω του εκπροσώπου του Λευκού Οίκου Jay Carney, ο οποίος δήλωσε: «Είμαστε ιδιαίτερα δύσπιστοι απέναντι σε τυχόν υπαινιγμούς, σχετικά με τη χρήση χημικών όπλων από τη συριακή αντιπολίτευση. Πιστεύουμε ότι είναι πολύ πιθανό ότι το καθεστώς του Assad είναι υπεύθυνο. Ωστόσο, θα πρέπει να είμαστε σίγουροι για τα γεγονότα, πριν λάβουμε αποφάσεις». Την επόμενη ημέρα (6 Μαΐου), η επιτροπή έρευνας του ΟΗΕ για τη Συρία, κατά κάποιο τρόπο άφησε εκτεθειμένη την Carla del Ponte, δηλώνοντας ότι «μέχρι στιγμής, δεν υπάρχουν πειστικές αποδείξεις για χρήση χημικών όπλων από καμιά πλευρά».

Αν όμως η Carla del Ponte έχει δίκιο, τότε ποιος προμήθευσε τους Σύριους αντικαθεστωτικούς με χημικά όπλα; Προς το παρόν, οι εγκαταστάσεις χημικών όπλων της Συρίας είναι ασφαλείς και πολύ καλά φυλασσόμενες.[3] Μάλιστα, στην περίπτωση που κάποιες εγκαταστάσεις είχαν πέσει στα χέρια των ανταρτών, τότε είναι σχεδόν σίγουρο ότι η συριακή κυβέρνηση θα το είχε ανακοινώσει, προκειμένου να μην χρεωθεί πιθανή χρήση των χημικών όπλων. Επομένως, εύλογα θα μπορούσε να σκεφθεί κάποιος ότι δεν είναι απίθανο να τα προμηθεύθηκαν από γειτονικές χώρες που υποστηρίζουν αντικαθεστωτικούς.

Σε κάθε περίπτωση, το συριακό χημικό οπλοστάσιο συνιστά «πνοκέφαλο» για τους αντιπάλους του Assad και ιδιαίτερα για τους Αμερικανούς και τις γειτονικές χώρες, ωστόσο, τους διευκολύνει στο να δικαιολογήσουν μια εξωτερική στρατιωτική επέμβαση, όποτε και όταν το αποφασίσουν.

[1] Από το 2007, η Συρία διαθέτει βαλλιστικά βλήματα εδάφους-εδάφους Fateh-110A, των οποίων ο αριθμός είναι άγνωστος. Το Fateh-110A (ή M-600 για τους Σύριους, CSS-8 για το ΝΑΤΟ και DF-11-A

για την Κίνα) είναι ιρανικής κατασκευής μικρού βεληνεκούς (210-250 μίλια ή 340-400 χιλιόμετρα),

αυτοκινούμενο και με ακρίβεια προσβολής στόχου περίπου 100 μέτρα. Χρησιμοποιεί στερεά καύσιμα,

που σημαίνει ότι είναι σχεδόν άμεσα επιχειρησιακό καθότι τα στερεά καύσιμα είναι τοποθετημένα στο βλήμα και δεν απαιτείται προετοιμασία πριν από την εκτόξευση, για την τοποθέτηση υγρών καυσίμων (διαδικασία που διαρκεί μέχρι και μερικές ημέρες). Το ωφέλιμο φορτίο του (εκρηκτική ή χημική ή βιολογική γόμωση) ανέρχεται στα 500 κιλά.

Institute for National Security Studies (INSS) και Nuclear Threat Initiative (NTI)

[2] The Guardian, "US casts doubt on claim Syrian rebels may have used sarin gas", May 6, 2013

<http://www.guardian.co.uk/world/2013/may/06/syria-us-no-evidence-rebels-sarin>

[3] Στο πρόσφατο παρελθόν και κατά τη διάρκεια του συριακού εμφυλίου, η συριακή κυβέρνηση προέβη κατ' επανάληψη σε επίσημες δηλώσεις, σχετικά με το υφιστάμενο χημικό της οπλοστάσιο. Συγκεκριμένα, Στις 23 Ιουλίου 2012, σε συνέντευξη τύπου, ο εκπρόσωπος του υπουργείου Εξωτερικών της Συρίας, Dr. Jihad Makdissi, είχε δηλώσει ότι «τα χημικά ή βιολογικά όπλα της Συρίας δεν θα πρέπει να χρησιμοποιηθούν κατά τη διάρκεια της κρίσης, παρά τις εξελίξεις στο εσωτερικό της χώρας». Πρόσθεσε δε ότι «τα αποθέματα αυτών των όπλων είναι ασφαλή και παρακολουθούνται άμεσα από τις συριακές ένοπλες δυνάμεις, αλλά θα χρησιμοποιηθούν μόνο σε περίπτωση εξωτερικής επίθεσης κατά της χώρας».

[1] Syrian Arab News Agency (SANA), "*Foreign Ministry: Chemical and Biological Weapons Are Secured and Would Only Be Used in the Case of External Aggression*", Jul 23, 2012

<http://sana.sy/eng/21/2012/07/23/432909.htm>